מחוון: מבחן מסכם – מסכת בבא מציעא: שנים אוחזין

1. **חלק א (6 נק' לכל שאלה):** (1) ב – נשבעים ויחלוקו. (2) ב – הוא מודה שחצי של חברו; על החצי השני מתווכחים ומחלקים, ולכן הוא מקבל רבע. (3) ב – לפי רש"י: שניהם מוחזקים בה. (4) ב – מכך שהמשנה כתבה את שתי הטענות (משנה יתירה) למדנו שראייה לבדה אינה קונה. (5) ב – "רישא במציאה, וסיפא במקח וממכר".

2. **חלק ב:**

(6) [8 נק'] (א) שישנה (שיכתוב) אחת – למה המשנה כותבת שתי טענות? מספיקה אחת. (ב) הייתי אומר (חושב). ניקוד: 3 לכל תרגום, 2 להסבר הקושיה.

(7) [8 נק'] שמא ושמא: כל צד אומר "אולי"; ברי וברי: כל צד טוען בוודאות. המשנה שלנו: ברי וברי, כי כל אחד אומר בוודאות "אני מצאתיה". ניקוד: 3+3, ו-2 על הזיהוי והנימוק.

(8) [7 נק'] "צריכא" = צריך את שני המקרים, כי כל אחד מלמד מה שאי אפשר ללמוד מהשני. אילו נשנתה רק מציאה, היינו אומרים שהשבועה רק שם, כי האדם מתיר לעצמו: "חברי לא מפסיד כלום" (קיבל בחינם). אילו נשנה רק מקח, היינו אומרים שהשבועה רק שם, כי האדם אומר: שגם הוא שילם, ולכן ייקח הוא, וחברו ילך ויקנה אחרת. ניקוד: 2 לפירוש המילה, 5 להסבר (3 על מקרה אחד בלבד).

(9) [7 נק'] סומכוס: ממון המוטל בספק – חולקין בלא שבועה. חכמים: המוציא מחבירו עליו הראיה. ניקוד: 3.5 לכל שיטה (אפשר במילים שלהם, אם התוכן מדויק).

3. **חלק ג:**

(10) [9 נק'] "התם": כשאף אחד לא תופס, סומכוס אומר שחולקים בלי שבועה. "הכא": במשנה שניהם תופסים, ולכן לפי סומכוס בוודאי היו צריכים לחלק בלי שבועה ("לא כל שכן"). אבל המשנה מצריכה שבועה, ולכן נראה שהיא לא כסומכוס. ניקוד מלא: שני המצבים והמסקנה; 5: רק אחד מהמצבים; 2: תשובה כללית.

(11) [8 נק'] סומכוס אמר "חולקין בלא שבועה" רק כששני הצדדים טוענים "שמא" (לא יודעים). במשנה כל אחד טוען "ברי" (בוודאות "אני מצאתיה"), ובזה סומכוס לא אמר, ולכן המשנה יכולה להיות גם לשיטתו. ניקוד מלא: ההבחנה שמא/ברי והחלתה על המשנה; 4: ההבחנה בלי ההחלה.

(12) [8 נק'] (א) שניהם תופסים. (ב) לא כל שכן = על אחת כמה וכמה, בוודאי. (ג) אפילו תאמר. ניקוד: 2+3+3.

4. **חלק ד:**

(13) [15 נק'] תשובה פתוחה. 15 נק': עמדה ברורה + נימוק + דוגמה מהחיים + ראיה מהסוגיה (למשל "דמורי ואמר", השבועה "שאין לו בה פחות מחציה", או "המוציא מחבירו עליו הראיה"). 10 נק': עמדה ונימוק עם דוגמה, בלי ראיה מהסוגיה. 5 נק': עמדה בלבד או נימוק כללי. הערה: הקשר בין השבועה לבין "מורה היתר לעצמו" הוא פירוש של רש"י.

התשובות בשאלות הפתוחות הן כיוון; יש לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת. פירושים מסומנים "לפי רש"י" או "הסבר".